

ARAZİ ENVANTER ÇALIŞMASI NİHAİ RAPORU

29 Aralık 2003 tarihinde “Kurum ve kuruluşlarca arazi kullanımına ilişkin envanter çalışmasının başlatılması” konusu ile ilgili yapılan toplantıda; pilot il olarak seçilen Çanakkale ve Kırşehir İllerinde yerinde inceleme yapılması kararı alınmış olup, 19-21 Ocak 2004 tarihleri arasında Çanakkale İlinde, 27-28 Ocak tarihleri arasında Kırşehir İlinde yerel kurumların katılımları ile yapılan toplantılarda arazi envanter çalışmasında izlenecek yol belirlenmiştir. Ayrıca bu illerde hangi tür yatırımların olabileceği ve yatırımcının bu illere yönlendirilmesi için ne tür çalışmaların yapılması gerektiği tartışmaya açılmıştır.

Bu toplantılarda öncelikle envanter çalışmalarında ortaya çıkan sorunlar belirlenmiş olup, illerin 1/100.000 ölçekli arazi kullanım envanterinin çıkarılması bu envanter üzerinden seçilen bölgelerde arazi envanterinin 1/25.000 ve 1/5000 ölçekli olarak detaylandırılması ve bu uygulamanın 81 ile yayılması kararı alınmıştır. Ancak bu toplantılara sivil toplum örgütleri (TÜSİAD, TİM, TOBB, YASED vb.) ilgi göstermemişlerdir.

Bu çalışmanın amacı; planlı yapılaşmanın sağlanabilmesi için veri elde ediminde karşılaşılan sorunların tespit edilmesidir.

Yapılan tüm çalışmalar sonucunda; kurum ve kuruluşlar ile ortak koordinasyon sağlanarak oluşturulması gereken arazi envanterinde veri dolaşımı açısından verilerin ve bilgilerin ulaşılabilirliğinin sağlanamadığı görülmüştür.

Bunun başlıca nedenleri;

- Kurumlar veri elde etmek için emek ve zaman harcamaktadırlar, bu nedenle mevcut olan bilgi ve dokümanlar kimi kurum ve kuruluşlarca bir bedel karşılığı verilmektedir. Bu veriler zaman zaman yüksek meblağlar tutmakta olup, pek çok kurum ve kuruluş bu bedeli karşılayacak bütçeye sahip değildir.
- Kamu kurum ve kuruluşları arasında iletişim eksikliği bulunmakta olup, aynı verileri birkaç kurum ve kuruluş toplamakta ve bu veriler çakıştığı gibi kurumların görüş farklılıkları nedeniyle aynı alanda birbirine tezat verilerde ortaya çıkabilmektedir.
- Mevcut bilgi ve dokümanlar güncelliğini kaybetmektedir. Yenilenmenin kısa sürede mümkün olmadığı gibi çeşitli nedenlerle de hiç güncelleştirilememektedir. (Bütçe, eleman yetersizliği vb.)
- Veri, bilgi ve dokümanlar arasında ölçek uyumsuzlukları ve gösterim farklılıkları bulunmaktadır. Kimi harita verileri sadece koordinat bilgileri verilerek ölçekli haritalar üzerine işlenmemektedir. Ayrıca harita üzerine işlenen bilgiler ölçek farklılıkları göstermekte ve bu haritalar üzerinde koordinatların yer almaması nedeniyle diğer ölçekli haritalara aktarılmasında zorluk çekilmektedir.

- Kurum ve kuruluşlar arasında veri tabanı için ortak bir dil bulunmamaktadır. Gösterimlerde lejantın yer almaması haritanın okunmasını imkansız kılmaktadır. Ayrıca harita elde ediniminde kimi kuruluşlarca ulusal koordinat sisteminin kullanılmakta, kimi kuruluşlarca da yerel koordinat sistemi Uzaktan algılama sisteminde ise uluslararası koordinat sistemi kullanılmaktadır. Bu durum haritaların çakıştırılmasında zorluklara ve hatalara neden olmaktadır.
- Kurumların elinde yeterli teknik donanım bulunmamaktadır. Pek çok yerel yönetimde bilgisayar donanımı bulunmamaktadır. Ayrıca pek çok kurum farklı yazılımlar kullanmakta olup, bu verilere ulaşamamaktadır.
- Yapılan çalışma sonucunda bir bilgi eksikliği de ortaya çıkmıştır. Şimdiye kadar plan yapan kurum ve kuruluşlar Askeri Yasak Bölge ve Güvenlik Bölgelerine ilişkin verileri Milli Savunma Bakanlığından istemekteydiler Ancak mahallinde yapılan toplantılar sonucunda Milli Savunma Bakanlığının yalnızca kara ,deniz,hava Askeri Yasak ve Güvenlik Bölgeleri ile Askeri Hava Alanlarının mania alanlarına ilişkin verileri verdiği,Jandarma Kuvvet Komutanlığına ait Askeri Yasak ve Güvenlik Bölgelerine ait bilgilerin İçişleri Bakanlığında,Sahil Güvenlik Komutanlığına ait bilgilerin Sahil Güvenlik Komutanlığından Askeri Güvenlik Bölgeleri ile ilgili bilgilerin Genel kurmay Başkanlığından elde edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır
- Ayrıca Kurum ve kuruluşlarda yeterli sayıda nitelikli elemanın bulunmaması veri ve bilgilerin nitelik ve zaman açısından verimli değerlendirilememesine yol açtığı tespit edilmiştir

Bilindiği gibi insanoğlunun tarih boyunca ekonomik, sağlık, eğitim, vb. gibi sebeplerle bir arada yaşamış olması onun toplumsal bir varlık olduğu sonucunu beraberinde getirmiştir. Ancak bu yaşamışın getirdiği sorunlar (yatırımın sektörler arası dengesiz dağılımı, hızlı şehirleşme, göç istihdamın yönlendirilemeyişi, terör tehditleri,vb.) ülkeler düzeyinde acil ve çözümü zorunlu olgular olarak görünmektedir.

Tüm bu sorunların çoğalarak devam ettiği ve günlük yaşamı sınırladığı günümüzde toplumsal ve ekonomik refahın arttırılması, ülke bazında yatırımların doğru yönlendirilmesi, çevre sorunlarının önlenmesi, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, sürdürülebilir kırsal ve kentsel gelişme için planlama en etkin ve önemli araçtır.

Kentler ekonomik, sosyal, fiziksel gelişimi açısından dinamik bir yapıya sahip olmasına karşın kent kapasitelerinin ölçülebilmesi ve doğru yönlendirilebilmesi açısından statik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle kentsel ve kırsal üretim, yatırım faaliyet ve hizmetlerinin nitelik ve nicelik açısından yeterliliğinin irdelenerek kentsel ve kırsal gelecekteki nüfus projeksiyonları, eşik analizleri eşliğinde mekansal dağılımının doğru tahmin edilmesine bağlıdır. Buda ülke ölçeğinden bölge, alt bölge, kent ve kır ölçeğine kadar stratejik planlama ve uygulama sürecinin bütünleştirilmesi, ulusal bilgi sistemi eşliğinde fiziki ve sosyal verilerin swot analizi yapılarak sentez edilmesi sayesinde gerçekleştirilebilir.

Kalite ve kapasite açısından yeterli ve ülkenin gelişim vizyonu açısından tüm toplum kesimlerine fırsat eşitliği sunan bir planlama sisteminin oluşturulması bütüncül bir yaklaşımı gerektirmektedir.

Yerleşme ve yapılaşmanın; bilim, teknik, sanat ve sağlık kuralları ile yöresel koşullara uygun, doğal, tarihi ve kültürel çevreyi korumayı, yaşatmayı ve geliştirmeyi temel alan, bölgelerarası denge gözetilerek sosyal ve ekonomik kalkınmayı öngören, sürdürülebilir gelişme ilkesi ile uyumlu, sektörler_arası uyumu sağlamaya yönelik önlemleri alan, afetleri önleyici ve zararlarını azaltıcı, güvenli ve yaşam kalitesini artırıcı oluşumu ancak iyi bir planlama ile sağlanabilecektir. Anayasanın 56. maddesi ile herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip bulunduğu çevreyi geliştirmenin çevre sağlığını korumanın ve çevre kirliliğini önlemenin devletin ve vatandaşların ödevi olduğu ve 57. madde de ise Devletin, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler hükmü yer almaktadır. Görüldüğü gibi iyi bir planlamanın gereği anayasada da vurgulanmış olup plansız yapılaşmanın olumsuz sonuçları ortadadır. Bu çerçevede Anayasa'nın hükümlerine uygun olarak, düzenli, sağlıklı ve sürdürülebilir kentleşmeyi ve sanayinin ve tarımın dengeli ve uyumlu olarak hızlı gelişmesini sağlamak amacıyla planlı çalışmaların yapılması esastır.

Öte yandan Stratejik mekansal planlama ve kademelenmesi kentsel ve kırsal alanlarda ekonomik ve sosyal aktivitelerinde temel girdisidir.

Aynı zamanda dünyada küreselleşmenin hızla devam ettiği ve ekonomik anlamda sınırların kalktığı bir süreçte insanoğlu yeni bir çağa uyum sağlamaya çalışmakta bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda bilgi iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler dikkate alındığında ülkemizin çağdaş dünya ile arasındaki açığı kapatması hayati önem taşımaktadır.

Ülkemiz bugüne değin birikmiş ve yapısal çözümlere kavuşturulamamış sorunlarından arınmak ve dünya ile bütünleşmek için gelişmiş teknolojiyi ve çağdaş yönetim tekniklerini birlikte kullanmalıdır.

Tüm bu problemleri ortadan kaldırmak üzere, her kesimin ulaşabileceği Ulusal Veri Bankasının kurulmasına gereksinim bulunmaktadır. Coğrafi bilgi sistemi eşliğinde kurgulanacak tüm verilerin toplanarak kurum ve kuruluşların ulaşabileceği bir platformda yer alması süreç açısından yaşanan problemleri hem azaltmak hem de verilerin daha sağlıklı ortamda saklanarak kullanılmasına imkan tanımak açısından bu yönde mevzuat çalışmaları yapılmalıdır.

Veri bankasının oluşturulmasında hızla gelişen günümüz teknolojilerinin kullanımının sağlanması yollarının araştırılması ve desteklenmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede ayrıca finans modellerinin hazırlanması zorunludur.

Bu veri bankasında fiziki envanter kadar, sosyal ,kültürel ve ekonomik envanter verilerinin de yer alması planlamada daha sağlıklı kararlar üretilerek çeşitlilik ve öngörüğü güçlendirecektir. Yatırımın sektörel olarak dengeli dağılımını sağlayacaktır.

Yapılan alışmalar sonucu; seçilen pilot bölgeler başta olmak üzere ülke genelinde geçmişten gelen ekonomik, tarihsel ve kültürel birikimin kentlerin kimliklerini oluşturduğu, mevcut sosyal, ekonomik, tarihi ve kültürel dokunun özelliğini kaybetmesinden dolayı kent kimliklerinin yok olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle kent kimliklerinin araştırılarak, kent kimliklerinin korunmasına yönelik çalışmaların yapılmasında da ayrıca yarar görülmektedir.

Ayrıca yapılan çalışmada Yatırımcının yatırım tercihlerinin belirli bir sektöre kaydđı belirlenmiş olup oysa yapılan çalışmalar sonucunda yatırımın çeşitlilik arz etmesine rağmen (eğitim, sağlık, tarım,kültür vb.) bu çeşitliliğin kullanılmadığı gözlenmiştir.Bu nedenle illerin yatırım potansiyellerinin araştırılması önem arz etmektedir.İyi bir Stratejik (Bölge,Alt bölge) plan çalışmasının hem mekansal hem ekonomik yönlendirmeye temel teşkil edeceği açıktır.Oysaki yatırımcı tarafından planlama yatırımın önüne çıkan bir engel olarak algılanmakta planlı yapılaşmadan kaçma yolları aranmaktadır.Yatırım kararlarının alınmasında yatırım çeşitliliği ve türleri göz önüne alınarak yatırımın daha verimli ve sürdürülebilir olmasında önemli lde katkı sağlayacak yatırımın nn kesmekten öte yatırımın kalitesini arttırarak ileride oluşabilecek pek çok olumsuzluklara zm getiren bir araç olan planlamanın olmazsa olmaz koşul olarak kabul edilmesi ve planlı yapılaşmanın desteklenmesi gerekmektedir.

Neşe KAYA
Peyzaj Mimarı

zen ABANOZ
şube Müdürü

Ahmet VURANDEMİR
Genel Müdür Yardımcısı